

У 2009 р. Європейська комісія оголосила конкурс під назвою ERA-WIDE (Інтеграція країн-сусідів ЄС), головним завданням якого було зміцнення співпраці між дослідними центрами країн Європейської політики сусідства. Україна в конкурсі посіла першу позицію як щодо кількості представлених, так і підтриманих пропозицій. Так, за результатами конкурсів 2010–2011 рр. було підтримано сім українських наукових установ, серед них проект SUCCESS Інституту сцинтиляційних матеріалів НАН України.

Який потенціал українських наукових інститутів у європейському дослідницькому просторі? Як помножити кількість грантів ЄС в Україні?

О. Гектін, заступник директора Інституту сцинтиляційних матеріалів НАН України, доктор фізико-математичних наук:

«Інформація про європейські наукові конкурси загальнодоступна. Всі українські вчені про неї знають, тому що відомі програми ЄС тривають приблизно по 5 років. У минулі роки у Сьомій рамковій програмі ЄС Європейська комісія фінансувала наукові розробки в обсягах приблизно 50 мільярдів євро. Тому ті люди, які, так чи інакше, займаються науковими чи науково-технічними розробками, автоматично це знають.

...Подача заявки – це дуже важка і в той же час відповідальна робота. Певно, саме нездатність написати заявку належним чином – основний бар'єр для багатьох українських, скажімо, потенційних учасників. Адже для цього буде потрібно не один-два дні, а один-два місяці, оскільки за обсягом вона сягає приблизно 70–100 сторінок. Але це єдиний документ. І якщо заявка проходить, то далі піде й фінансування.

Трохи про рецензування заявок. Ця процедура на всіх стадіях виключно анонімна. Як мінімум три незалежних експерти з різних країн плюс подальша панельна дискусія з безліччю досвідчених експертів не дає шансів слабким заявкам пробитися у фінал й отримати грант. Тут лобістські можливості й магія імен практично не працюють.

...Будь-яка заявка має задовольняти три основні критерії. Перший критерій – це науково-технічна досконалість. Цей розділ має показати, чим ваша ідея краще від інших, що вона дасть Європейському співтовариству. Вона може носити локальний характер – цінність тільки для якогось фрагмента або для якогось підприємства в Україні, але – вона також має бути цінною для Європи.

Друге завдання більш складне – це спроможність знайти застосування ідеї або розробки на практиці. Тобто, не просто написати, що вашою ідеєю хтось зацікавиться, це потрібно доводити. Це вже завдання більш складне, яке, як правило, наші наукові співробітники уникають, тому що у них немає такої практики.

Третій критерій – так званий імпакт-чинник або значущість розробки. Тут потрібно добре подумати, чому розробка, що пропонується вами, така важлива. Вона не має носити якийсь приватний характер: я щось десь покращив і все – до побачення. Ні, вона має бути відтворюваною. Потреба у такій розробці має бути досить високою. Чому? Тому що навіть за величезних багатомільярдних фінансувань Європейська комісія спочатку піклується про те, щоб це було значущо, тому що інакше гроші підуть у пісок. І тут простежується психологічна різниця між європейським і українським або, як б назвав, пострадянським науковим менталітетом. В Україні пропонують за принципом “запропоную те, що зможу зробити”, а на Заході це важливо, але не домінантно. Європі потрібно пропонувати те, чого не було вчора, тобто це має бути абсолютно нова розробка. Отже, потрібно брати на себе відповідальність за розробки, які ми ніколи раніше не робили.

До речі, ще один дуже важливий момент: зазначеного у заявці бюджету має вистачити на створення описаної розробки. Ну, наприклад: ви запитуєте мільйон євро, але, очевидно, що на розробку потрібно п'ять. У такому випадку вам не дадуть ці гроші, тому якщо потрібно п'ять – просіть п'ять.

...Так що при написанні заявки на грант ЄС треба пам'ятати про три основні критерії: наукова новизна, практична значущість або доступність до впровадження, а також імпакт-чинник – науково-технічна соціальна значущість. Є багато дрібних додаткових чинників, які також враховуються, але вони не домінуючі. Ось якщо всі ці три критерії задоволені, то проект приблизно через півроку отримує фінансування.

Варто також відзначити, що європейське фінансування дуже зручне для нас, тому що 60 % суми видається відразу авансом, тобто передоплатою. Гроші лежать в організації на цільовому рахунку, який не можна використати для інших завдань. Тому умови для проведення якихось робіт, семінарів, консультацій, відряджень – просто чудові, радикально кращі, ніж в Україні...

...У кожного інституту, більше того, у кожного наукового співробітника, цей потенціал (в отриманні ще більшої кількості грантів ЄС – Ред.) виключно індивідуальний. Чому? Тому що у не дуже відомому інституті може виявитися науковий співробітник, що подає надії та у якого народжуються чудові ідеї. Саме цей співробітник абсолютно спокійно може виграти грант ЄС. Тому у молоді, як і у корифеїв науки, однакові шанси...»

Джерело: www.ukrinform.ua/ukr/news/e_vropa_finansovo_pidtrimue_rozrobki_yakih_ne_bulo_vchora_zastupnik_direktora_isma_gektin_1883904

(Олександр Гектін: При отриманні європейських грантів-лобістські можливості й магія імен практично не працюють // Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України (<http://www.dknii.gov.ua>). – 2013. – 20.11).